

Julkiset työllisyys- ja yrityspalvelut vihreään siirtymän vauhdittajina

KIERTO-hankkeen webinaari 11.1.2023

Minna Nieminen/TEM/Alueet ja kasvupalvelut

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

HALLITUSOHJELMA

Hiilineutraali Suomi

Elinvoimainen Suomi

Luottamus ja tasa-arvoiset työmarkkinat

Osaaminen, sivistys ja innovaatiot

TEM:N PITKÄN AIKAVÄLIN PAINOPISTEET

Innovaatiopolitiikan
uudistaminen

Toimivat markkinat
ja kilpailullisuuden
edistäminen

Työllisyyttä ja elinkeino-
toimintaa tukevan toiminta-
ympäristön luominen

Kaupunkien ja
alueiden rooli
kasvun ajureina

Ilmastoneutraaliin
talouteen siirtyminen

BUSINESS
FINLAND

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

energiavirasto

FINNVERA

GTK

HUOLTOVARMUUSKESKUS

KIKI
Kilpailu- ja
kuluttajavirasto

TE-palvelut
tjänster i services

PRH
PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

TESI

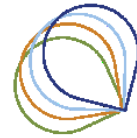
tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

VTT

v. **2035** | **75 %** | **4 %**

Taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kasvu

#kasvuministeriö

2020-2023

Strategia

Aluehallintovirastot • ELY-keskukset

TOIMINTAYMPÄRISTÖMME MUUTTUU

STRATEGISET PAINOPISTEEMME

TURVAAMME HYVINVOINTIA JA YHDENVERTAISUUTTA

- Peruspalvelut ovat turvalliset ja alueellisesti yhdenvertaisesti saatavilla
- Riskienhallinta ja varautuminen paranevat
- Oikeusturva toteutuu ennakoivammin, nopeammin ja vaikuttavammin
- Yhteiskunnan kokonais-turvallisuus on hyvällä tasolla
- Osallisuus lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee

LISÄÄMME ELINVOIMAA

- Työllisyysaste nousee 75 prosenttiin
- Yritykset uudistuvat, kasvavat ja kansainvälistyvät
- Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee
- Ympäristön tila paranee
- Yhä useammat ovat toiminta- ja työkykyisinä mukana muuttuvassa työelämässä
- Toimintaympäristö kehittyi yhteistyöllä suotuisasti ja yritysten kilpailuolosuhteet ovat entistä tasapuolisemmat
- Ruuantuotannon kilpailukyky, terveellisyys ja turvallisuus paranevat

TAVOITTELEMME HIILINEUTRAALIUTTA

- Kierto- ja biotalous-ratkaisut lisääntyvät ja luonnonvaroja käytetään kestävästi
- Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila paranee
- Ilmastonmuutosta hillitään ja siihen sopeutumista tuetaan
- Yhdyskunnat kehittyvät kestävästi

ASIAKKUUDET JA DIGITALISAATIO

- Suunnittelemme ja toteutamme asiakkuus-ratkaisumme yhdessä ja yhteisinä vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa
- Panostamme voimakkaasti toimintamme uudistamiseen ja digitalisaation hyödyntämiseen
- Toimintamme ja palvelujemme kehitys perustuu ennakointiin sekä ajantasaiseen tietoon toimintaympäristöstämme, toiminnastamme ja asiakkaistamme

YHTEISET TOIMINTATAVAT JA KUMPPANUUDET

- Vaikutamme aktiivisesti verkostoissa tunnistaen alueiden erityispiirteet
- Viestimme laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi
- Työskentelemme monipaikkaisesti, yhteisissä tiloissa, yhtenäisin menettelyin sekä yhtenäistä toimintaa tukevin välinein
- Hyödynnämme ja kehitämme yhteisiä tietojärjestelmiä ja -varantoja tutkimus-laitosten ja virastojen kanssa

HENKILÖSTÖ JA TYÖYHTEISÖ

- Olemme innostuneita uudistajia ja osaajia
- Olemme avoimia ja tunnistamme muutostarpeet
- Vahvistamme työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä

TE2024-uudistus tuo palvelut lähelle

- TE-palvelujen siirto kuntiin ja alueille tuo **palvelut lähemmäksi henkilö- ja yritysasiakkaita.**
- Oma kunta ja alue tuntee asukkaansa ja paikallisen elinkeinoelämän parhaiten, joten sekä työnhakija- että yritysasiakkaat saavat **yksilöllisesti räätälöityjä, paikallisiin tarpeisiin sopivia palveluita.**
- Työllistyminen tehostuu, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat **saman järjestäjän vastuulla.**

Palvelut toteutetaan yhteistyössä

- Kunnat tekevät tiivistä **yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa**. Tällä tavoin työhakijat, jotka tarvitsevat esimerkiksi työkyvyn tukea, sitä myös saavat.
- Kunnat tuottavat **yrityspalveluita yhteistyössä** mm. ELY-keskusten ja yritystukijärjestelmien kanssa.
- Alueet voivat kehittää palveluja omien kuntalaistensa ja paikallisten yrittäjien tarpeisiin sopiviksi, mikä lisää **kuntien ja alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä**.

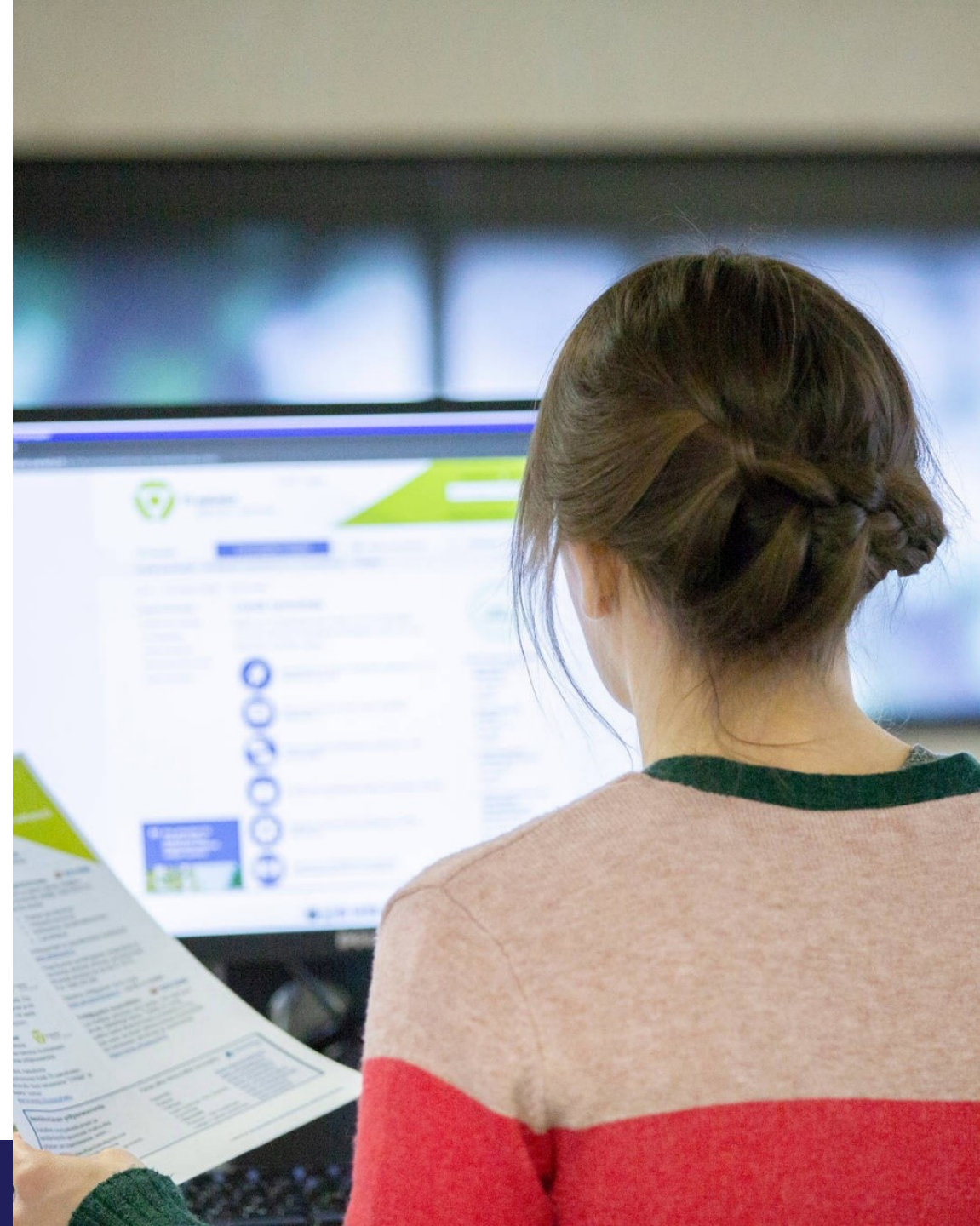
Sitran työpaperi 3.3.2021

Mitä selvisi?

- 1** Siirtymä kiertotalouteen muuttaa työtä: uusia työpaikkoja syntyy, joitain vanhoja katoaa ja useimpien töiden sisältö muuttuu.
- 2** Muutos koskee kaikkia aloja ja kaikkia ihmisiä. Kiertotalous läpileikkaa toimialoja, ja tulevaisuudessa useimpien tulisi pystyä **soveltamaan kiertotalousajattelua työssään**.
- 3** Kestävien, korjattavien ja kierrätettävien materiaalien ja tuotteiden ja palveluliiketoiminnan suunnittelu tai kehittäminen nousivat keskeisiksi taidoksi kaikilla toimialoilla.
- 4** **Osaamisen kehittäminen** on reilun siirtymän keskiössä. Kiertotalous tulee tuoda kaikille koulutusasteille, kaikille toimialoille ja osaksi jatkuvaa oppimista.
- 5** Reilu siirtymä ei tapahdu itsestään, vaan se vaatii ohjausta, politiikkatoimia ja laajaa yhteistyötä.

Kunnat ja alueet vihreän siirtymän avainpelaajia

- Kunnilla ja alueilla on merkittävä rooli kiertotaloutta ja vihreää siirtymää tukevien palveluiden ja ratkaisujen suunnittelussa ja edistämisessä yhdessä alueen toimijoiden ja yritysten kanssa.
- Merkittävä rooli muun muassa kiertotaloutta tukevien toimijaverkostojen ja - ekosysteemien mahdollistamisessa: uudet ratkaisut syntyvät ekosysteemeissä.
- Julkisilla hankinnoilla on mahdollisuus tukea vähähiilisiä ja kiertotalouden mukaisia ratkaisuja. Julkinen sektori voi edistää kestävyystavoitteiden saavuttamista merkittävästi käyttämällä ostovoimaansa sellaisten palvelujen hankkimiseen, joiden ympäristövaikutukset ovat muita pienemmät.
- Julkinen sektori voi luoda myös uusia markkinoita energia- ja resurssitehokkaiden ratkaisujen hankkijana.

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden rooli

1. Ennakoida rakennemuutosta ja tukea siirtymää pois rakennemuutosaloilta ja –ammateista:

- Proaktiivinen työvoiman ja osaamistarpeiden ennakointityö alueilla
- Räätelöity uraohjaus ja koulutuspalvelut henkilöasiakkaille
- Yhteistyö yritysten kanssa koulutusten suunnittelussa ja toteuttamisessa

2. Tarjota palveluita, jotka fasilitoivat siirtymää kohti hiilineutraalia taloutta

- Työllisyys- ja yrityspalvelut, erityisesti TNO- ja koulutuspalvelut, yritysten liiketoiminnan kehittämisen palvelut
- Tiedontuotanto ja tiedon jakaminen ekosysteemissä

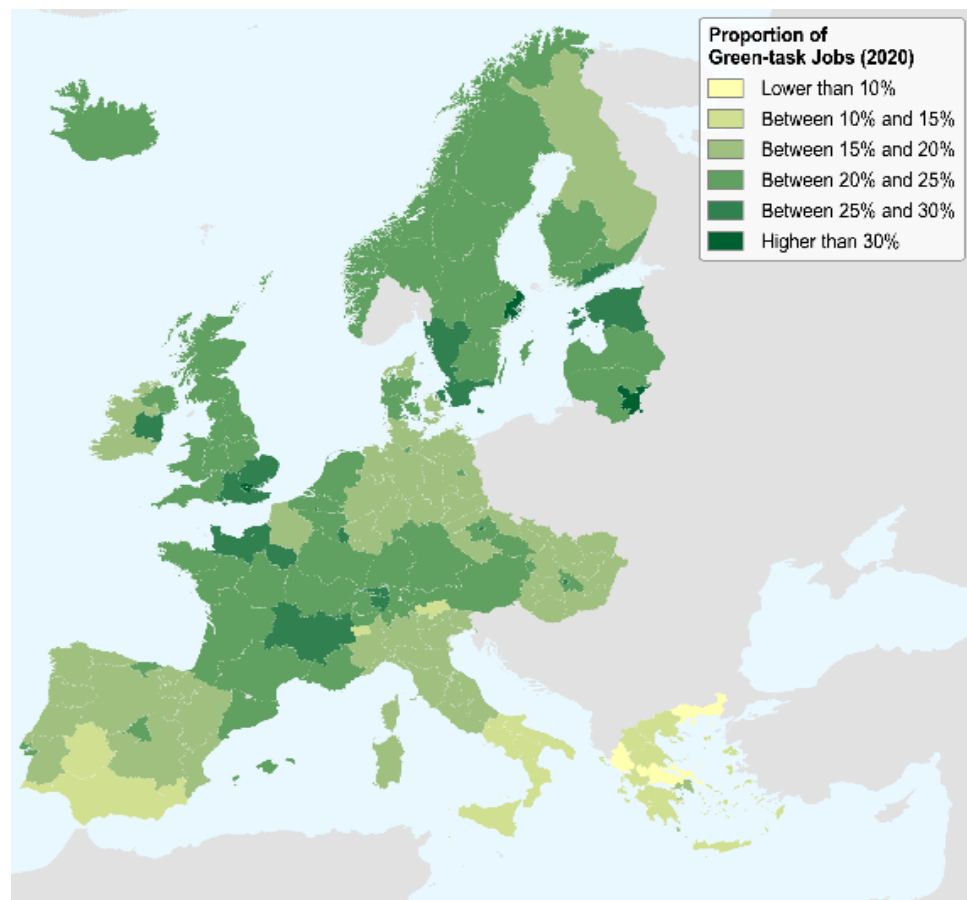

Koulutus ja osaaminen merkittävässä roolissa

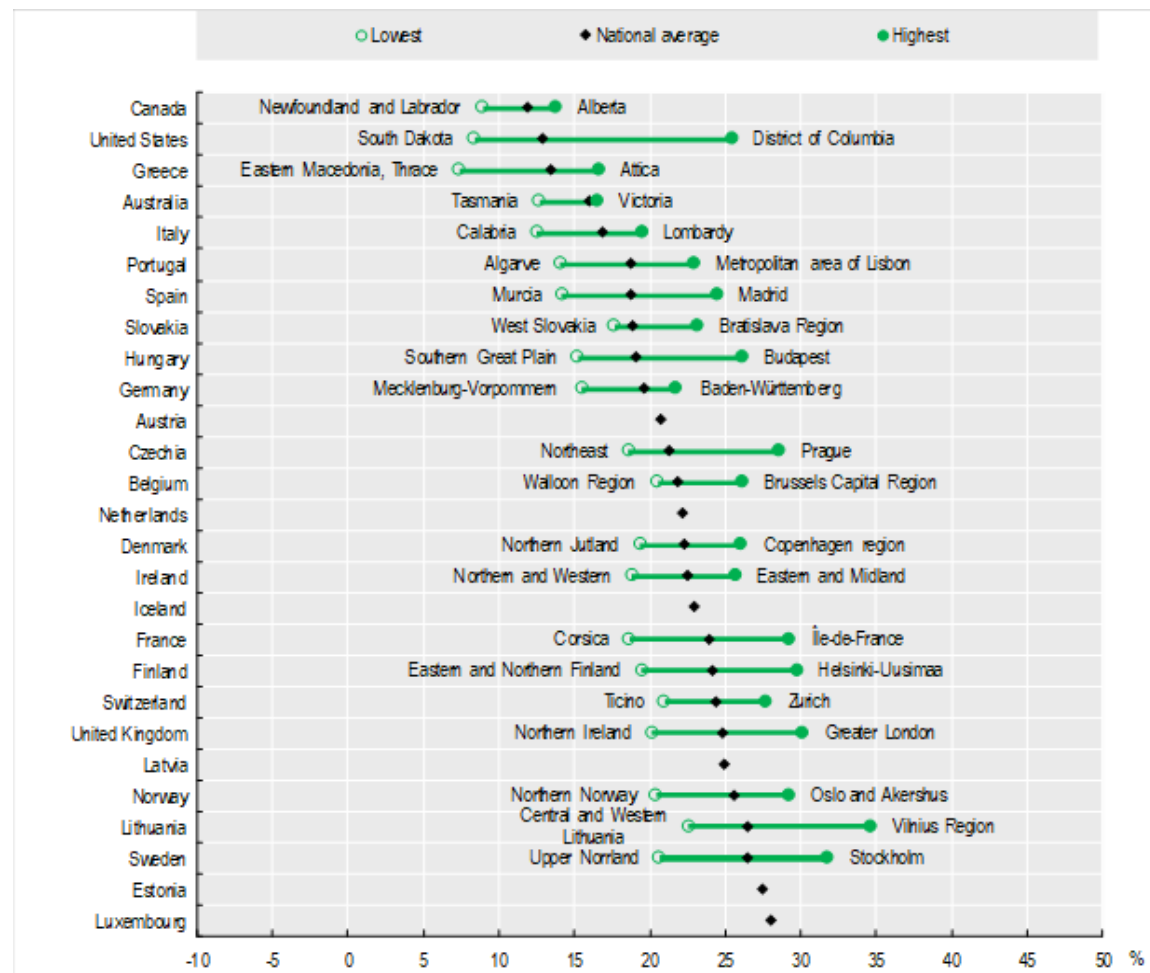
- Vihreä siirtymä ja hiilineutraali kiertotalous vaativat uutta osaamista – akuuttina haasteena osaajapula.
- Muutosta tarvitaan koko koulutusjärjestelmässä, mutta myös työpaikoilla. Ammatillinen koulutus, korkeakoulutus ja jatkuva oppiminen työuran eri vaiheissa keskeisessä roolissa.
- Osana työllisyyspalveluita koulutuspalveluilla on keskeinen rooli myös oikeudenmukaisen siirtymän edistäjänä: kestävä kehitys ja kiertotalous sen osana on yhä vahvemmin keskeinen kansalaistaito ja tulevaisuuden perusosaamista yhteiskunnassa.

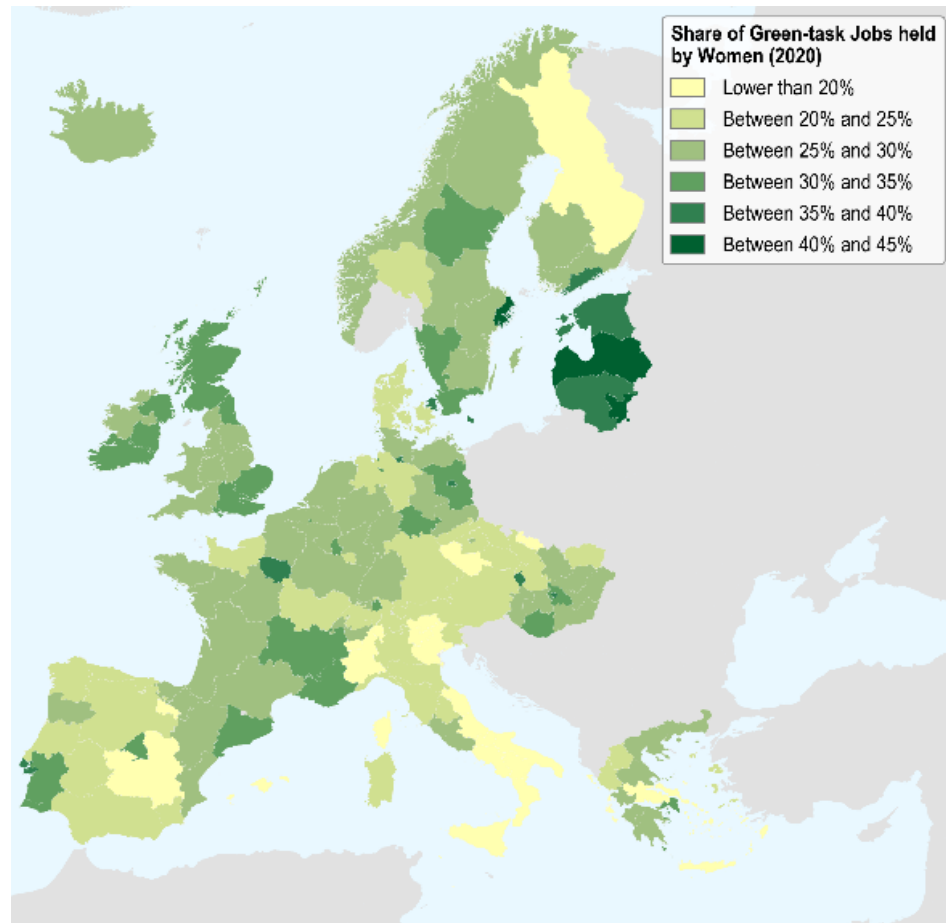
OECD-maiden ja alueiden väliset erot kehityksessä ovat merkittäviä

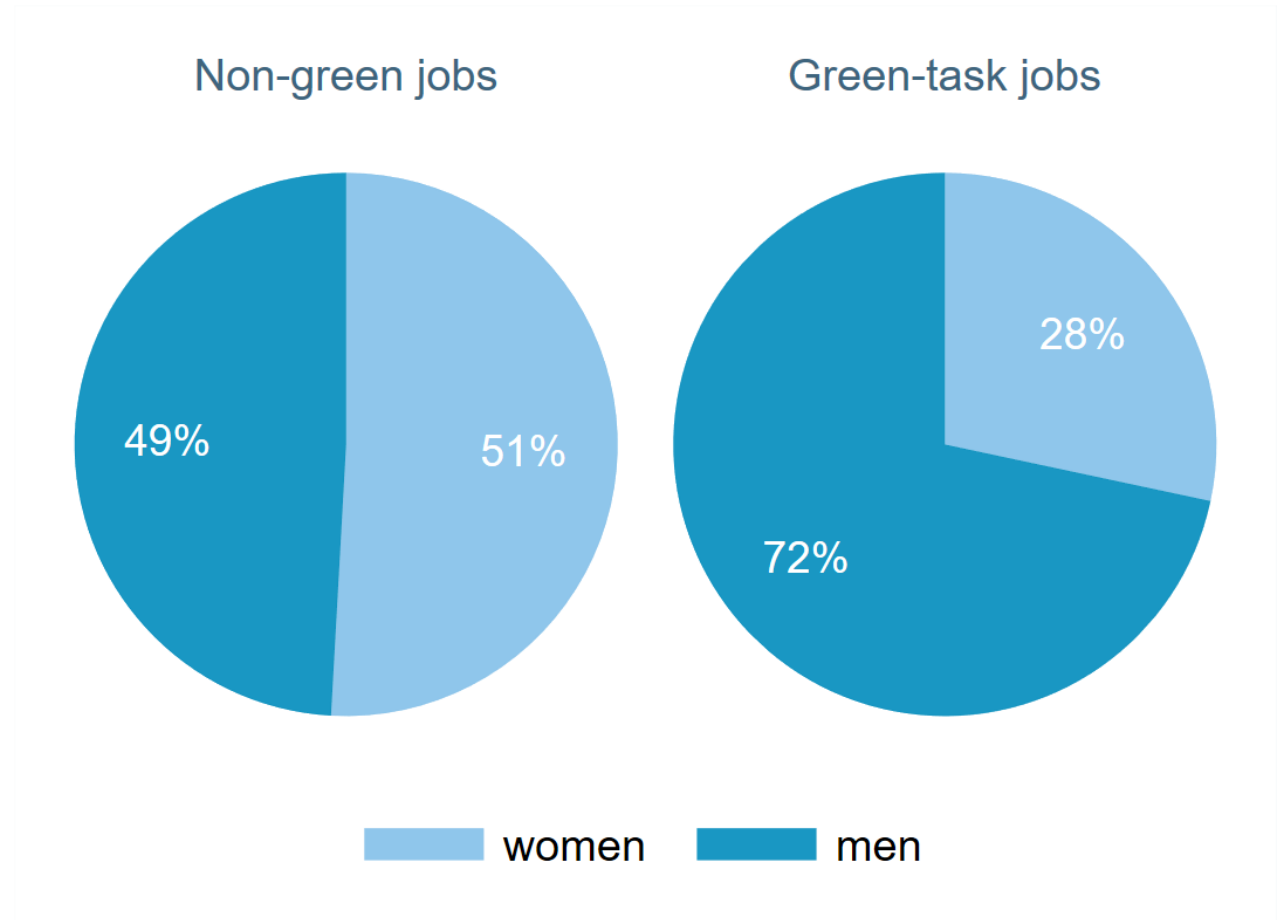
Lähde: OECD, 2022

Naiset selkeästi aliedustettuina kaikissa OECD-maissa

Lähde: OECD, 2022

Mistä osaajat kiertotalouteen – työpajan (21.11.2022) nostoja:

- Osaamistason nostoa tarvitaan, samoin osaamisen syventämistä kiertotalouden teemasta.
- Yritys- oppilaitos –yhteistyötä tulisi vahvistaa: yritysten tarpeet eivät kulkeudu riittävästi ammatillisiin oppilaitoksiin.
- Kiertotalouden osaaminen tulisi integroida muuhun osaamisen kehittämiseen: kiertotalouden tulisi olla integroituna kaikessa koulutustarjonnassa.
- Panostaminen uranvaihtajien uraohjaukseen ja ns. vihreään uraohjaukseen.
- Kestävyys/vihreys/kiertotalous kriteeriksi kaikkiin julkisiin työllisyys Hankintoihin.
- Alueellisten elinkeinoyhtiöiden osaamisen kasvattaminen.

Uuden omaksuminen vie aikaa

- Johtajuuden vahvistaminen: vihreän siirtymän ja kiertotalouden ottaminen osaksi kuntastrategioita.
- Kokeilujen ja pilottien käynnistäminen ja toimeenpanon tukeminen riittävän pitkään, jotta uudet prosessit ja toimintatavat myös otetaan käyttöön. Tarvitaan myös poisoppimista vanhoista käytännöistä.
- Yritysten kehitys- ja tukipalvelut keskeisessä roolissa vihreän siirtymän mahdollisuuksien esiintuomisessa ja uusien (liiketoiminta)mallien käyttöönotossa erityisesti pk-yrityksissä.

Taloudelliset kannustimet

- Vihreän siirtymän edistämiseksi on tärkeä löytää uusia rahoitustapoja ja työkaluja, jotka tehostavat julkisen rahoituksen vaikuttavuutta.
- Suomessa on kokeiltu yksityistä pääomaa hyödyntävää **vaikuttavuusinvestointimallia** muun muassa nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä ja maahanmuuttajien työllistymisessä (tulosperustainen SIB-malli).
- Mallia olisi mahdollista pilotoida myös vihreän siirtymän edistämisessä – malli voisi tarjota lisäkannusteen muun muassa energiatehokkuutta ja kiertotaloutta edistävien hankkeiden rahoittamisessa.

Vihreän siirtymän vaikutukset työvoima- ja osaamistarpeisiin

- Uutta tietoa tuotetaan Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimushankkeissa:
 1. Vihreän siirtymän koulutus- ja osaamistarpeet (VISIOS), Demos Helsinki, ETLA, JY ja SYKE.
 2. Vihreän siirtymän vaikutukset Suomen työmarkkinoille, työllisyyteen ja ammattirakenteeseen, Pellervon taloustutkimus PTT.
- Selvitykset valmistuvat 02 - 04/2023
- Nostoja tulevaan hallitusohjelmaan sekä politiikkavalmistelun ja kehittämistyön tueksi.

Tulevaisuus tehdään alueilla yhdessä

- Toimintaympäristön ja toimintatapojen muutokset: hyvinvointialueiden perustaminen, TE2024-uudistus, sosiaaliturvauudistus, kotoutumislain uudistus...
- Globaalit ja geopoliittiset kriisit haastavat arvo- ja palveluketjujen toimivuuden: pandemia, sota, energia- ja elintarvikekriisi. Toisaalta kriisit ovat mahdollisuus uudistaa toimintaa merkittävästikin.
- Kaikilla alueellisen ekosysteemin toimijoilla vahva rooli ja merkitys tulevaisuuden työllisyys- ja yrityspalveluiden kehittäjinä ja uudistajina.

Kiitos!

minna.nieminen@gov.fi